

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: 3. MART 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi çoğuramaz.*

İÇİNDEKİLER

Yavuz ve Namık Kemal	Celâl Nuri	193
Hind Çıbanı değildi	A. H	202
İngiltere ve Hindistan	Feyzi	163
Bulgar edebiyatı nereye gitmektedir	Nikolay Donçev	213
Çanakkale	Frahk H. Simonds	216
Tercüme hakkında	H.	222
Harabat	Celâl Nuri	227
Eski bir softa tibi münasebetile	Muallim Hüseyin Kâzım	239
Bahri teslihatın tahdidi konferansı	Rauf Ahmet	242
Genç kalınız	Kayseri meb'usu Dr. Halit Mazhar	259
Ebedî sulh projeleri	Harry Elmer Barnes	261
Rabindranath Tagore ve Türk hareketleri		274
Verem nihayet yenildi mi?	Dr. Rea	276
Kavga etmiyen iki komşu millet	S. T. Gazztout	280
Lisanımıza dair	Raif Necdet	284

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI 20 K.

Tarihî ve siyasî bir hâdise

Hiç kavga etmiyen iki komşu millet

{Bir mecliste, biribirine yakın olup ta asla harbetmeden, aralarında hiçbir vakit uygunsuzluk çıkmadan yaşıyan devletler var mıdır? zemini üzerinde lâtif bir bahis açıldı. Bunun bir tek misali varmış: Lehistanla Macaristan. Mes'eleyi izah eden kıymetli müverrih M. Gasztoott'tan mütaleasının "Hayat" için yazılmasını rica ettik. "Lehistan ve Türkiye,, unvanlı meşhur eserin müellifi ricamızı is'af etti. Fransızca yazısını türkçeye çeviriyoruz.}

Asırlardanberi iyi geçinen milletler bu vifak ve ahengi şu sebeplere borçludurlar:

- 1 — Müsterek hudutları olmaması;
- 2 — İrkî münasebetleri bulunmaması;
- 3 — İki dost milletten birinin diğerinden maddeten ve manen üstün olmaması;
- 4 — Müsterek menfaatler.

İşte, milletler arasında uzun bir dostluğu icap eden amiller... Lehlilerle Maiarlar arasındaki vifak gerçekten tarihî ve siyasî bir hâdise teşkil etmektedir. Bu iki devletin asırlardanberi müsterek bir hududu vardı ve hudut üzerinde asla bir hâdise ve kavga olmamıştı!

Bu iki milletin ırk itibarile hiçbir karabetleri yoktur. Macarlar fin - turanîdirler, Lehliler ise ıslavdır.

Bu iki millet kültürde aynı seviyededirler. İki milletten biri diğerinin tahakkümü altında kalmamıştır.

Bu iki milletin seciyelerinde bir miktar gurur görünür. Muhariptirler. Millî asabiyetleri, titizlikleri fazladır. Bununla beraber, birkaç defa, bu milletlerden biri diğerinin efradı arasından devlet reisini seçmiştir. Dillerinde, her iki milletin kar-

deşlik ve müsavatını işrap eder darbimeseller, tabirler vardır, meselâ:

'Lehliler ve Macarlar kadehdaşlıkta ve silâh arkadaşlığında kardeşirler.,,

13 üncü asırda Leh - litüanya hanedanından bir Jagellon, 4 üncü Ladislas, intihapla macar kiralığına tayin olundu.

1575 te lehliler Erdel (Transilvanya) macar beylerinden Stefan Batory'yi kiral intihap ettiler. İşte, birçok misaller arasında iki mühim misal.

Garip değil midir ki teşekkülleri zamanındanberi bu iki devlet arasında hiç harp olmamıştır ve, hiçbir hâdisе, iki devletin aynı muarız ve aynı düşmanlara karşı olan ittifaklarına hâlel getirmemiştir.

[Yalnız İsveç Kralı Charles Gustave devrinde Erdel prensi Rakoczy'nin bir entrikası oldu. Bu prens Lehistan aleyhine Osmanlı padişahını tahrik etmişti. Fakat bu entrika akim kaldı. Lehliler bu hâdiseyi şahsî addederler.]

1848 de Macar isyan ve kıyamının idaresi, birkaç defa, leh jenerallerinden Dembinski'ye tevdi edilmiş ve kendisine başkumandan unvanı verilmişti. Bilâhare Türkiyeye gelerek Murat Paşa olan lehli Bem bu isyan hareketini idare edendir. Erdelde, pek milliyetsever olan macar kabilelerinden Szeklers, Bem'e perestiş ederler.

Avusturya "hükûmeti isneyn,, i, yani Avusturya ile Macaristanın idareten büsbütün ayrılmasını kabul ettikleri vakit macarlar bu usulün Lehistan hakkında da cari olmasını ileri sürdüler. Harbin arifesinde birçok macar ricali Lehistanın istiklâlini istediler.

Bugün, Lehistanın Romanya ve Fransanın müttetikleriyle ittifakından sarfınazar, geçende Macar Hariciye Nazırı Kont Bethlen memleketinin magduriyetine nihayet verilmesi için teşebbüslerde bulununca, ona muhatap olan, rehberlik eden, M. Briand ve saire nezdinde şefaât eden Lehistan Hariciye Nazırı M. Zaleski olmuştu.

Her devlet, aralarında hakemlik muahedeleri imza ediyorlar. Moda böyledir. Bununla beraber Lehistan ve Macaristan arasında geçende aktedilen bu kabilden bir muahede sürekli nümayişleri istilzam etti. Zaleski imza merasimi için Budapeşte-

ye davet edildi. Halk alelâde bir muahedenin imzası dolayısıyla sarhoş olacak derecede coştı.

Murat Paşa - Bem'in cenazesi Macaristandan geçince macarlar, kendilerine hizmet eden bir yabancıya değil, kendi devlet reislerine edilen muameleyi ettiler. Ordu, leh, türk, macar bayraklarile süslenen tabutun etrafını çevirdi... Tabut, muvakkaten millî müzeye nakledildi ve bütün millet önünden geçti.

Hulâsa: muhafazai nefis hissi, müsterek müdafaa ihtiyacı, menfaat birliği, meş'ur olsun veya olmasın bu iki milleti birbirinden ayıramıyor; birinin varlığı ötekini takviye ve temin ediyor. Biri olmasa diğeri sanki eksik kalacak... Lehistan ve Macaristan manen yekdiğerini tamamlıyor.

S. T. Gasztoult
